

1 ÚVOD

Způsob moderního života klade náročnější požadavky na odívání. Je nutné vyhovět takovým požadavkům jako je lehkost oděvu, snížená špinivost, snadné čištění, nepromokavost apod.

Během posledních desetiletí se textilní průmysl soustředil na vysokou kvalitu a na změnu celkové strategie ve prospěch inovací a vytvoření nových textilních produktů s novými funkcemi. Vývoj chemických vláken umožnil výrobu vláken s novými vlastnostmi, které v mnohém předčily přírodní vlákna. Tvorba nové vlákenné složky, konstrukce textilie, její úpravy a v neposlední řadě i skladba jednotlivých částí daly vzniknout vysoce funkční textilií. Výrobky z těchto textilií slouží jako ochrana, zabezpečují pohodlí, komfort a příjemné pocitové vlastnosti nositele oděvního celku nebo uživatele textilie.

2 ČESKÁ TEXTILNÍ A ODĚVNÍ VÝROBA – SOUČASNOST A BUDOUCNOST

OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A ZÍSKANÉ KOMPETENCE

Podmínkou studia je i dobrá znalost současné situace v textilním a oděvním průmyslu v České republice

- Žák diskutuje o současných problémech českého textilního a oděvního průmyslu, popíše jejich příčinu a pokusí se o návrh možných řešení

Cíl vyučovací hodiny:

- Žák popíše současnou situaci v textilním a oděvním průmyslu v ČR na konkrétním příkladu
- Žák navrhne teorii možného řešení

Pomůcky:

Informační texty, internet, pracovní listy

Popis hodiny:

- a) žákovi je učitelem doporučen zdroj informací (výklad, informační texty, internet, vlastní zkušenosti) a poskytnut čas na prostudování
- b) práce s textem (informační texty) – texty jsou rozdány každému žákovi, odpověď na dané otázky v pracovním listu
- c) vyhodnocení odpovědí, jejich doplnění učitelem - řízená diskuse
- d) samostatná práce: z nabídky textilních a oděvních firem žák učiní výběr 1 až 2 firem a s pomocí internetu zpracuje 1-2 pracovní listy
- e) shrnutí, zhodnocení, porovnání výsledků, diskuse

Devadesátá léta 20. století

Konec roku 1989 přinesl do historie českého a slovenského národa zásadní politické změny. Studentské nepokoje a následné napětí v celé společnosti vedly ke změně politického systému. Po tzv. Sametové revoluci se republika vrátila po více než čtyřiceti letech do tržní ekonomiky. Navíc se v roce 1993 rozdělila na samostatnou Českou republiku a Slovenskou republiku. Řada textilních podniků byla v rámci restituce vrácena potomkům původních majitelů, jiné byly prodány v první a druhé vlně privatizace.

Textilní a oděvní průmysl tehdejší doby byl typický nízkou konkurenceschopností velké části podniků, vysokým podílem nevyhovujícího výrobního zařízení, nedostatečným rozvojem technologií, inovací a aplikovaného výzkumu ve výrobě, vysokými náklady na energie a omezenými kapitálovými zdroji. Vývoj textilního oboru po roce 1989 charakterizuje asi nejlépe termín **restrukturalizace**. Tento stav v praxi znamenal, že řada textilních a oděvních podniků nedokázala „přežít“ nové podmínky otevřeného trhu. Pro textilní a oděvní průmysl po roce 1989 je charakteristické snižování počtu zaměstnanců, snižování objemu výroby, rušení neekonomických provozů a v neposlední řadě ukončení činnosti mnoha tradičních textilních či oděvních producentů.

Jako příklad lze uvést vývoj v dříve typicky textilním regionu, kterým bylo Liberecko. Málokdo z návštěvníků zábavního centra Babylon v Liberci dnes tuší, že se nachází v prostorách bývalého závodu firmy Hedva, tradičního výrobce hedvábnických tkanin, nebo že rumiště téměř v centru města je bývalým areálem podniku Textilana a.s., jehož základy položil již ve druhé polovině 19. století průmyslník Johann Liebig.

V roce 1990 fungovalo v České republice 72 textilních podniků (v organizacích, které měly 25 a více zaměstnanců) a pracovalo v něm 153 000 osob. Průměrná velikost podniku byla 2 074 zaměstnanců.

Neutěšený stav oboru?

Zdání, že český textilní průmysl prochází hlubokou krizí, je nutno doplnit o poznatek, že jde o vývoj naprosto přirozený a v podstatě podobný ve všech vyspělých zemích Evropy i Ameriky. Západní Evropa i USA touto etapou prošly téměř o 20 let dříve než postkomunistické země, ale to nic nemění na faktu, že se jedná o vývoj celosvětový a přirozený.

Během 20 let se v USA snížil počet zaměstnanců v odvětví téměř o milion, Velká Británie už dávno není textilní velmocí a Nizozemsko či Belgie již nepatří mezi největší světové producenty vlnařských tkanin.

Zjednodušeně řečeno, tento trend je ovlivněn chováním spotřebitele. Ten kupuje prostě jen zboží, které je levnější a které není problém dopravit z kterékoliv části světa za přijatelnou cenu kamkoliv a v rozumném termínu.

Na tkaninách a oděvech, se kterými se dnešní český spotřebitel může setkat, můžeme většinou číst nápis Made in Turkey, Bangladesh, India či China. Evropský trh s více než 650 miliony spotřebiteli, jehož součástí český textilní a oděvní průmysl představuje, je pro tyto nové textilní a oděvní velmoci velice atraktivní. Hlavní konkurenční výhodou těchto zemí je pak jednoznačně nižší cena.

Třetí tisíciletí. Český textilní průmysl po roce 2005

Rok 2005 byl pro český textilní a oděvní průmysl zlomový. Až do roku 2005 většina států své vlastní producenty před levnou konkurencí z Asie chránila prostřednictvím dovozových kvót. Jinými slovy, státy si určily, kolik kterého zboží mohlo být na jejich vnitřní trh dovezeno. **Tento významný nástroj ochrany domácích producentů a zároveň nástroj narušující volný trh byl na základě dohody členských zemí Světové obchodní organizace z roku 1995 zrušen.** Protože se však jednalo o skutečně přelomové rozhodnutí, bylo určeno desetileté přechodné období, které mělo umožnit státům, jejichž producenti budou uvolněným importem ohroženi, se na tuto zásadní změnu připravit – k 1. 1. 2005 postupným snižováním kvót až k nule.

Jak reagovala na tento vývoj česká textilní a oděvní produkce? Je jisté, že šlo o další prvek, který negativně ovlivnil ekonomické výkony některých převážně tradičních producentů. Na druhé straně se objevuje stále větší skupina textilních a oděvních výrobců, které tato změna nijak zásadně nezasáhla. Jedná se o výrobky s novými vlastnostmi (tzv. výrobky s vysokou přidanou hodnotou), které prozatím levná produkce na východ od ČR nedokázala napodobit.

V roce 2005 bylo v ČR 319 textilních firem (s 25 a více zaměstnanci). V textilním průmyslu pracovalo 50 589 osob, průměrná velikost podniku byla 136 zaměstnanců.

Kam dál v globalizované ekonomice? Česká textilní výroba jako součást sjednocené Evropy
Znamená útlum textilní a oděvní výroby ve vyspělých státech světa konec textilní a oděvní výroby v Čechách? Faktem zůstává, že textilní a oděvní průmysl je stále jedním z nejvýznamnějších průmyslových oborů EU, v jehož rámci je zaměstnáno téměř 2 mil. pracovníků.

Textilní a oděvní výroba vyspělých států se totiž přeorientovává na výrobky s vysokou přidanou hodnotou tj. směrem k textiliím a oděvům, které toho umí víc než jen být estetické, pohodlné či příjemné na omak.

Nové textilie tak díky svým unikátním vlastnostem nacházejí uplatnění v oborech, kde bychom je vůbec nečekali – v potravinářské výrobě, stavebnictví, zemědělství, výrobě hygienických pomůcek, medicíně ...

Také v oděvním průmyslu nastupují nové materiály, vlákna a technologie, které dávají oděvním výrobkům nové vlastnosti a zvyšují tak komfort uživatele. Typické je jejich použití ve sportovním oblečení.

To je budoucnost českého textilního a oděvního průmyslu. Nové materiály, nové technologie, flexibilní výrobní postupy zaměřené na potřeby zákazníků, nové vlastnosti výrobků a nové aplikace. Budoucnost českého textilního a oděvního průmyslu je velkou výzvou, která je spojena s tím, jak rychle dokážeme nové nápady výzkumníků a vývojových pracovníků přenést do výroby a jak rychle jsme schopni takto vzniklé nové výrobky umístit na trhu.

Zdroj

Ing. Radka Pittnerová, Výzkumný ústav technických strojů Liberec, a.s.

Analýza současné výkonnosti textilního a oděvního průmyslu

Strategie textilního a oděvního průmyslu – I. etapa studie

www.mpo.cz

Výrobci textilií - příklady

Vebea

hagal®

Trevos®

KOŠTALOV s.r.o.

Zdroj

<http://www.dotex.cz>, <http://www.veba.cz>,

<http://www.elas.cz>, <http://www.hagal.cz>,

<http://www.schoeller-textiles.com/>, <http://www.maixner-ars.cz/>

<http://www.trevos-kostalov.cz/>, <http://www.mosilana.cz/Ospole%C4%8Dnosti.aspx>

Návrh pracovního listu č. 1 s tematikou *Česká textilní a oděvní výroba – současnost a budoucnost*

Práce s textem

Použijte informační text *Česká textilní a oděvní výroba – současnost a budoucnost* a pokuste se odpovědět na následující otázky.

1. Jaké textilní a oděvní výrobky se v České republice vyráběly koncem 20. století?

2. Jmenujte oblasti v ČR, které byly nazývány „textilními regiony“?

3. Uveďte alespoň 2 důvody proč zanikla v počátcích 21. století v ČR většina velkých textilních a oděvních firem?

4. Formulujte směr, který je pro český textilní a oděvní průmysl progresivní?

Návrh pracovního listu č. 2 s tematikou *Česká textilní a oděvní výroba – současnost a budoucnost*

Z nabídky textilních a oděvních firem žák učiní výběr 1 až 2 firem a s pomocí internetu zpracuje 1-2 pracovní listy.

Název firmy	
Datum zahájení činnosti	
Výrobní program	
Počet zaměstnanců	

3 TEXTILNÍ VLÁKNA

OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ A ZÍSKANÉ KOMPETENCE

Zhotovení kvalitního textilního výrobku závisí na znalosti materiálového složení použité textilie

- Žák získá povědomí o základních přírodních a chemických vláknech
- Žák pracuje ve školní laboratoři, kde si prakticky ověřuje teoretické znalosti
- Žák písemně zpracuje výsledky práce v laboratoři do protokolu (pracovního listu)

Cíl vyučovací hodiny:

- Žák rozdělí vlákna dle původu
- Žák identifikuje jednotlivé vzorky vláken pomocí laboratorních zkoušek

Pomůcky:

Laboratorní mikroskop, pinzeta, laboratorní sklo, vzorky vláken, protokoly o zkoušce, psací potřeby, pomocné texty

Popis hodiny:

- zopakování teorie rozdělení textilních vláken dle původu, možno použít základní tabulku (viz texty)
- rozdělení žáků do skupin
- seznámení žáků s úkolem (viz pracovní list)
- samostatná práce s možností konzultace s učitelem
- zápis a zakreslení zjištěných poznatků do protokolu
- shrnutí, zhodnocení, porovnání výsledků, diskuse

Informační texty

Textilní vlákna jsou nejjednodušší textilní útvary. Mají protáhlý tvar a jejich délka je mnohonásobně větší než jejich šířka. Jsou základním materiálem pro výrobu textilií. Textilní vlákna členíme podle původu na **přírodní**, získávají se z rostlin nebo živočichů, a na **chemická** vyráběná z ropy, dřeva, uhlí apod. V České republice se spotřebuje velké množství textilních vláken, ale jen malé procento těchto vláken je domácího původu. V podhorských oblastech České republiky se pěstuje len a chovají se ovce, ze kterých se získává ovčí rouno. Převážnou část přírodních vláken je nutné dovážet. Výhradně dovážená jsou bavlněná vlákna a hedvábná vlákna. Vlněná, lněná a chemická vlákna pěstovaná či vyráběná v tuzemsku, nestačí však pokrýt poptávku, a proto i tato vlákna importujeme.